

TRAKA BOJE LAVANDE

HEDER BERČ

Prevela
Dubravka Srečković Divković

Laguna

Naslov originala

Heather Burch

ONE LAVENDER RIBBON

Copyright © 2014 Heather Burch

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

Dragi Džone,

Ja sam pisac. Reči su moja životodavna krv, a opet su nedovoljne da njima iskažem koliko te poštujem, koliko si mi potreban, koliko te volim. Ako je ovo što radim dobro, dobro je zahvaljujući tebi. Ako moje reči posegnu dalje od hartije i dotaknu nečije srce, to je zato što si ti posegao i dotakao moje srce. I sve i kad bih živela hiljadu godina, opet ne bih našla prikladne reči da izrazim šta osećam.

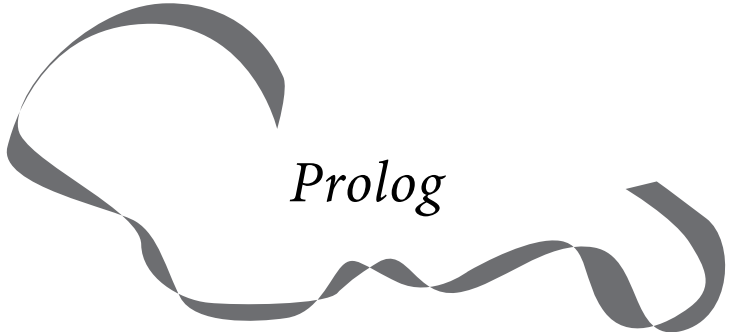
*Tvoja supruga
Heder*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Prolog

Sadašnjost

Vil je sedeo u prvom redu, znajući i bez osvrtnja da je kapela puna. Onaj nepogrešivo prepoznatljivi utisak ljudi koji se sve više zbijaju da bi odali poslednju poštu i sva ona tužna napetost koja to prati ispunjavali su prostor nespretnom tišinom.

Okrznuo je pogledom svoje prste. Bio je umotao mali letak, a bio je siguran da se to ne radi na sahranama. Vil je progutao knedlu. Odrasli ne plaču. Ali bez brige – bio je ubeđen da će uspeti da zadrži osećanja na bezbednoj i razumnoj distanci.

Sve dok mu jedna mala, majušna ruka nije kliznula u dlan.

„Tata, jesi li tužan?“ Džinovske tamne oči treptale su na andeoskom lišću, sad zbrčkanom od mrštenja.

To ga je dokrajčilo.

Vil se nakašljao u jalovom pokušaju da ukloni onaj talas što mu je upravo razbijao i poslednje olupine pribranosti. „Da, zlato. Tata je tužan.“

Mrštenje se pojačalo, na šta su joj se oči zamračile i napunile suzama. „Onda sam i ja tužna.“

Pružio se naniže i uzeo je u naručje. Ona se istegla da zaviri u kovčeg, ali samo načas, a onda se okrenula i obisnula mu se ručicama oko vrata. Vil ju je snažno privio. Da nije preminule, ne bi ni imao to svoje mlado blago. Vazduh je ispunjavao muzika. Kratki izdisaji ugrijali su jedno mesto na njegovoj košulji. „Tata“, šapnula je, „kad dođemo kući, pričaćeš mi opet onu priču o tebi i mami?“

Nakosio je glavu kako bi mogao da je pogleda u lice. „Naravno.“ Pričaće joj je hiljadu puta ako poželi. Zato što pravi život nije ni postojao sve do onoga dana kada je Adrijen Karter pokucala na njegova vrata sa svežnjem starih pisama.

Prvo poglavlje

„Pisma“, šapnula je Adrijen Karter i prešla prstima po sadržaju male otvorene kutije u svojim rukama. Napolju se razlegao grom, od čega je tavanski prozor zatandrkao. Okrznula je prozor pogledom, zatim grede nad glavom, gde se koliko maločas nalazila ta kutija. Adrijen je čvršće namestila baterijsku lampu pod miškom, pa se sagla ka podu, gde je počivala jedna stara metla – njeno oružje u jurišu na tavanske pauke – zadenuta između praznog kofera i gomile starih časopisa. Vodeći se toplim jezercetom svetlosti, naslonila je metlu ukoso u ugao, a metalnu kutiju pritisla uz grudi. Ovo je nešto... jedinstveno. U to je bila sigurna. Od radoznalosti umalo nije zaboravila prvobitni plan, da se pozabavi sandučetom sa osiguračima. Ukoliko se svetla ubrzo ne upale, vratiće mu se; ali trenutno su je čekala pisma iz daleke prošlosti. A to je zauzelo prvo mesto u odnosu na sve ostalo.

Tavanska vrata su zaškripala kada je Adrijen nalegla na njih svom težinom da ih zatvori. Stare kuće ne povinuju se baš uvek pravilima... prostom zakonu da bi vrata trebalo da

ležu u svoje dovratke, iste one dovratke koji su im kolevka već gotovo čitav vek. Ova vrata su uporno bubrila. Čim se uselila, pozvala je oca i pitala ga šta da radi s njima. Ali on je samo rekao: „Stare kuće. One dišu. Vlaga i tako to. Dih-tovaće bolje na zimu.“

Šta god mu *to* značilo. Baš u južnoj Floridi *imaju* zimu. Takođe je pitala za mišljenje i momka iz prodavnice za opremu domova, ali on joj je samo predložio da plati nekome da ostruže ivice tamo gde dovratak zapinje, dok ispod farbe ne zasija čisto drvo. Da plati nekome. Da, to bi morala da uradi za jedno milijardu poslova u sklopu renoviranja.

Noge su joj tiho stupale po tavanskim stepenicama, kroz hodnik na spratu, najzad i po stepenicama koje vode u prizemlje njene nove... stare kuće.

Dok je koračala, baterijska lampa je bacala senke, obasjavala pa zavijala u mrak raznolike projekte obnove u raznim delovima kuće, sve u različitim fazama rada. Ako ikada uspe da dovrši makar neke, prirediće žurku. Ukoliko, naravno, bude imala nekakve prijatelje. A nema ih.

Svetlost je preletela po nečemu zloslutnom u uglu, što ju je nagnalo da ustukne na polovini stepenica. Samo čaršav prebačen preko podesive fotelje. Adrijen je ispustila iz sebe vazduh koji je bila snažno uvukla, pa prešla pogledom po čitavom tom prostoru, orijentišući se i tragajući za nekim drugim čudovištima. Nije bilo nijednog.

Mrzela je kad nestane struja. Uvek se to događalo u najgorem mogućem trenutku, usred oluja od kojih zveče prozori. U stvari, čitava ta kuća je izgledala lepše pod ublaženim svetlom – kada se ožiljci od života kriju iza prigušenog sjaja fenjera i baterijske lampe.

U podnožju stepenica dočekao ju je opor ujed sveže boje. Ruka joj se bila sva oznojila držeći malu metalnu kutiju.

Adrijenino srce je ubrzalo; pohitala je prema kauču da otvori prvo pismo.

jun 1944.

Draga Grejsi,

Strepim kuda će me odvesti ovaj rat. Strepim od mračnog nepoznatog koje lebdi u daljini i zarobljava ljude – ako ne telom, a ono samim srcem. Pomisao na tebe goni me da produžim napred, tera me da odbijem od sebe očajanje koje pretili. Pre nego što smo se upoznali, bio sam živ ali prazan. Od trenutka kad sam te ugledao nije više bilo sumnje da si ti sve za čime je moje srce čeznulo. Misli mi stalno lete ka tom danu. Ti i Sara ste bile u parku. Tvoja zlatna kosa igrala je u taktu blagog vetra. Tvoja bela letnja haljina lepršala je oko tebe, a dok si se smejala, čitav svet je naglo oživeo. Očajnički sam želeo da ti priđem i da ti se obratim. Ali nisam se usuđivao. Možda si samo tvorevina moje mašte, razmišljao sam, i ako priđem, raspršićeš se poput magle u sveže jutro. Posmatrao sam te kako odlaziš i osećao kako i moje srce odlazi s tobom. Mnoge minute sam čekao zagledan u horizont, u nadi da ćeš se ponovo pojaviti sa druge strane brda, ali nisi se pojavila.

Grejsi, od svega što mi je donelo patnju, razdvojenost od tebe je najneizdrživiji bol koji sam ikada doživeo. Ali molim te, znaj: trpeću ovo hiljadu dana da bih proveo jedan dan s tobom. A doći će čas kada ćemo šetati zajedno kraj okeana, gledati zalaske i izlaske sunca. Ali bićemo vezani časno. Ti si mi u poslednjem pismu rekla da je tvojoj majci drago zbog moje odluke da stupim u vojsku. Molim se Bogu da bude tako. Nikako ne želim neslogu s njom. Ti i Sara ste joj sve što ima. Naravno da ti želi najbolje. Znam da si melanholična zbog moje odluke, ali jedino tako se moglo.

Ja ću ti se vratiti.

A ovo ti obećavam: po mome povratku, slavićemo čitavu večnost. Slavićemo život i ljubav, i nikada nas, nikada više ništa neće rastaviti. Moli se za mene, Grejsi. Pozdravi Saru.

*Zauvek tvoj,
Vilijam*

U jednom otegnutom šištavom naletu, sav vazduh je izašao iz Adrijeninih pluća. Olabavila je ruku kojom je stezala pismo, a pogled joj je odlutao ka nekoj tamnoj tački u predsoblju. Zagledala se u prazninu, ne uspevajući da usredsredi pogled. Samo je uspevala da oseća. *Kako je kad dobiješ ovakvo pismo? Kad te neko do te mere obožava da bi hiljadu puta rizikovao da umre kako bi proveo jedan dan s tobom?* Nije mogla to da zamisli. Ljubav koju je ona doživela sa Erikom pokazala se kao samotnička staza sa njene strane, a kao egocentrična diktatura s njegove.

Svaki prst joj je damarao tamo gde je dotakao pismo. Ti otkucaji su potiskivali kroz nju neizrecivo jezive osećaje, snažne i neuobičajene, sposobne da pomiluju one beznadežne krajičke njenog srca i dozvole joj da poželi. Da se ponada.

Dozvole joj da sanja.

Napolju je sevnula munja, na šta je Adrijen poskočila. Dnevnu sobu su obasjali stroboskopski blesci, džinovski foto-aparat koji je snima dok drži pismo, toliko prisno pismo da se osetila kao uljez u sopstvenoj kući. Adrijen je pritisnula izbledelu stranicu uz srce, pokušavajući da upije i pojmi sve što reči na njoj znače. Slobodna ruka joj se pružila da dotakne zarđalu kutiju koja je toj hartiji bila dom po svoj prilici duže nego što ona sama postoji. Sa druge strane prozora oluja je nastavljala sa svojim nasrtajima.

Privukla je koverat bliže, pod svetlost baterijske lampe. Prvi put otkako je kupila tu oronulu viktorijansku kuću, bila je zahvalna na njenim čudljivim instalacijama. Da nije njih, nikada ne bi pronašla pisma.

Ali svejedno je na svoj sve duži spisak dodala i obavezu da pozove električara. Pažljivije je razgledala koverat.

Od dugih godina bio je posiveo, ali imena i adrese bili su čitljivi, poštanski žig jasno raspoznatljiv. Hiljadu devetsto četrdeset četvrta. To znači – Drugi svetski rat. Kada je pročitala adresu, zastao joj je dah. Njen dom, Hiden bič roud 722, i imena: za Grejs Čandler od Vilijama Brajanta.

Istog trenutka pažnju joj je odvušla rika okeana. Zastala je i oslušnula ljutito more dok je bočnu stranu kuće šibao baraž palmovog lišća. Adrijen je spustila kutiju na drveni stočić i zavalila se, utanjajući u kauč.

Koliko puta li je ušla na tavan i okrenula prekidač, nesvesna tog nežnog srebrnog paketića nad njom, u gredama? Da nije bilo pauka i Adrijenine nindže dostojne veštine baratanja metlom, kutija bi još bila tamo gore, bezbedno skrivena od radoznalih očiju, čuvajući jedno starinsko nalivpero, crnobelu fotografiju i svežanj pisama sa izbledelom trakom boje lavande.

Nešto ranije iste večeri Adrijen je maltene već bila digla ruke od tih instalacija što čas rade, čas ne rade, i krenula na spavanje, ali tad su svetla zatreperila, ugasila se i tako i ostala. Međutim, petrolejke ulivaju hrabrost, a pomisao da bi se mogla probuditi u tri noću usred kuće sa sopstvenim kompletom umišljenih duhova i čudnovatih zvukova poterala ju je uz škripave tavana stepenice. Sad joj je bilo drago što se popela tamo. Možda se najzad i navikava na tu kuću sa razmeđe dva veka. I na to da živi sama. Nije razmišljala o tome sve do prve noći u ovoj škripavoj staroj viktorijanskoj

dami, ali nikada dotad *nije bila* sama. Nikad. Iz roditeljske kuće u Misuriju krenula je na koledž s cimerkom – četiri godine zabave; potom se udala za Erika – bezmalo šest godina mučenja. Ali sama nikada nije bila. Sve dosad.

Komšinica Semi ju je upozorila na silovite oluje Floride i preporučila joj da kupi petrolejku, kao i sveće i baterijske lampe. O, *ipak* ima jednog prijatelja: Semi. Ali njih dve bi se teško mogle smatrati žurkom. Tu je i Rajan, onaj momak sa koledža koji joj je pomogao da useli stvari. Nekoliko puta su se lepo proveli na večeri i u šetnji po plaži, ali nije Rajan to što njoj treba. Provod s momcima sa koledža možda bi je privlačio pre neku godinu, ali ne i sad. Sve i kad bi uspela da na kući dovrši neke krupne prepravke, žurka sa jedinih dvoje prijatelja sadržala bi više prepreka nego stovarište drvene građe. Ništa od žurke.

Pružila je ruku ka petrolejci. Topli plamen je poigravao u titravim talasima koji su rasli kako je obrtala točkić. Senke su zavijugale ka uglovima njene dnevne sobe. *Njene* dnevne sobe. U kući koju je kupila nakon petominutnog pregleda. Stvarno, kad bolje razmisli, to je bilo suludo. Zato neće ni razmišljati. Čupavi razvodi nekako umeju da iščaše čoveku zdrav razum. Adrijen je poslednjih nekoliko meseci provela u tom iščašenom stanju.

Ali kuća joj je prirastala za srce. U neku ruku. Postajala je dom. Tako je bar ubeđivala sebe. To jest, jedno je bilo sigurno: izgledala je mnogo bolje sad nego onda kad je doletela iz Čikaga i odmah ponudila cifru – koja je prihvaćena gotovo jednako brzo.

Adrijen je dotakla ivicu trake. „Drago mi je što smo se upoznali, Grejs Čandler i Vilijame Brajante.“ *Ko su bili oni, ta imena bez lica iz ovog pisma? Grejs je živela u ovoj kući. Sara joj je sigurno sestra. I jedna i druga su stanovale u nekoj*

od ovih soba. Načas je zažmurila, osluškujući prošlost. *Jesu li dugo ovde živeli? Da li se Vilijam vratio iz rata?* Pošto je svetlo jače zasjalo, zavukla je ruku u kutiju i pronašla fotografiju. Na njoj je stajao naočit mladić u urednoj vojničkoj uniformi, nasmejan, s mladom devojkom kraj sebe. Adrijenin prst je prošao duž druge strane, koja je imala iskrzanu žutu ivicu. Neko je otepio taj deo. Prevrnula je fotografiju. Poleđinu je krasila zapisana 1942. godina, ali nikakvih imena nije bilo.

Ovo bi *mogao* biti Vilijam. A šta je s devojkom? Nemoguće je da je to Grejs. Taj devojčurak u ljupkoj tufnastoj haljini još je dete, godinama mlađe od tog momka.

Bio je upečatljivo lep, s nekim vatrenim osmejkom koji je u Adrijen izazivao želju da mu uzvрати osmehom. Oči oštre i usredsređene; gledao je u nju iz slike. U tim očima je igrala poezija, umnogome nalik onoj poeziji iz pisma. Svakako je to Vilijam.

Pošto je ugasila petrolejku, Adrijen je ustala i prenela kutiju na kuhinjski sto. Baterijska lampa zadenuta pod mišku osvetlila je mesni telefonski imenik – grad je bio toliko mali da su ga još štampali – zasut ljuspicama gipsanih ploča i kita. Prsti su joj blago zadobovali po stolu, onako kako su uvek radili dok joj glava razmatra nešto sumanuto. Vilijam Brajant, vojnik iz Drugog svetskog rata, u imeniku i još živ posle tolikih godina? Teška posla. Ili Grejs Čandler? Ne. To je bilo pre čitave večnosti, a ipak su reči onog pisma oživele u njenim rukama, ta ljubav je izgledala sveža i nova jednako kao što je morala biti dok ih je Vilijam pisao.

Grickala je donju usnu. Bila joj je maltene ranjava od grickanja čitavog tog dana, dok je gulila kamin. Otkako se doselila u Floridu, otkrila je nekoliko stvari o sebi. Pod jedan: da je žalosno nesposobna kad je posredi renoviranje kuća.

Pod dva: kada god otkrije da je žalosno nesposobna za nešto, ona gricka usnu dok je ne pretvori u rezance. Jedan pogled na koverat i prsti su joj već tragali po stranicama imenika. B kao Brajant.

Pri polovini stranice, Vilijam Brajant ju je čekao.

Drugo poglavlje

Vilijam Brajant – svima znan kao „Dekica“ – protrljao je šakom pedesetogodišnji ožiljak na levoj nozi. Vlažna jutra su mu donosila ukočenost s kojom je naučio da živi, ali u kojoj nije baš uživao. Ustao je s kreveta polako, dajući starim kostima i zglobovima vremena da se razbude dok on ide ka prozoru i sklanja zavesu u stranu. Usamljene niti svetlosti pokušavale su da osvetle sobu, crtajući kroz prostor magličaste poteze.

Tu i tamo je počivao poneki lični predmet ili slika, ali bilo ih je isuviše malo da bi ostavili utisak doma. Nastojao je da mu soba bude dovoljno uredna da zadovolji njegovog unuka Vila, a opet i da bude dovoljno prisna da zadovolji njega samog, ali kada se usred noći sapleo o jednu gomilu knjiga, Vilovala želja za bezbednim, minimalističkim prostorom nadjačala je Dekičinu sklonost ka sitnim raskošima.

Pomisao na šetnju obodрила ga je da još jednom pogleda kroz prozor. Jutarnja rosa je zaogrtała dvorište iza kuće blistavim sitnim kapima. Ovoga jutra neće biti švrljanja do mola, zaključio je okrznuvši pogledom sivo nebo. Kad

sunce nema moći da se probije kroz oblake i istopi rosu, sve je klizavo. Ne boji se on malčice vlažne trave, ali Vil se brine za njega, pa bi zato trebalo da uvaži unukove želje.

Nije očajavao zbog Vilove težnje da ga zaštititi. Vil je žrtvovao veliki deo svog dragocenog ličnog prostora da bi napravio mesta za svog jedinog živog dedu. Momak se čak odrekao polovine biblioteke, gde su Dekicu sad čekale sopstvene dragocene knjige, pedantno poređane i spremne.

Pustio je zavesu da padne preko prozora, kupajući sobu tihom tamom. Tako zarobljen zbog oblačnog vremena i sa zglobovima koji sevaju, dopustio je sebi da se malo sladi samosažaljenjem. Ali ponekad je sažaljenje, premda ima brid koji može da poseče, dobrodošao saputnik. Uostalom, čoveku poput njega teško je da prizna da mu starost pobeđuje gipkost. Da vreme nadvladava okretnost.

Za malo čim je žalio. Za svoju osamdeset jednu godinu života, nije loše prošao. Oženio se valjanom ženom. Dobili su divnog sina. Sad ima i Vila. Uspomene su mu prvoklasne. Zato je svakog jutra po buđenju i otvarao oči da vidi šta taj dan za njega čuva. U tim godinama, šta bi više tražio?

Jednoga dana će prosto sklopiti oči i neće ih više otvoriti. Tako je on to zamišljao. A opet, sa druge strane, Vila je stalno mučila ista noćna mora, Dekica koji u kasnu noć kreće nekuda čamcem i potom se davi. Vil je po prirodi bio sklon brizi. Mada Dekica tu i nije mogao mnogo šta da preduzme ili da kaže ne bi li ga promenio. „To je samo san“, ubeđivao ga je Dekica. Čak je odlazio unuku u sobu kada ga čuje kako se noću bacaka. Milovao ga je po čelu, kao što je radio hiljadama puta dok je Vil bio dete. Dekica je dobro znao šta su noćne more. Ne možeš preživeti Drugi svetski rat i vratiti se iz njega a ne znati kolika je moć ružnih snova. Ali to za Dekicu neće biti kraj života. Ne. On će leći da spava i

probudiće se jednog lepog jutra u Slavi. Gde nema nikakvog artritisa i nema nikakve rose koja bi unela opasnost u šetnju do mola. Dekica se osmehnuo.

Vremešni prsti pošli su ka stonjoj lampi i nespretno uključili prekidač. Privukao je Bibliju bliže sebi, tragajući palcem duž pohabane kožne ivice.

Krenuo je da čita, počev od mesta gde je stao prethodnog jutra, upijajući reči duboko u dušu. Zatvorio je knjigu i osetio kako nešto u njemu brže kuca, žarko iščekivanje nečega novog, nečeg svežeg na horizontu.

„Ne bojim se da umrem.“ Odlučnost mu je stisla vilice kad mu je pogled odlutao ka prozoru. „Ali se isto tako ne bojim ni da živim.“ Vilijam je ustao, nazuo cipele, pa pošao u prizemlje da uzme ključ čamca. Zaputio se na molo.

Ujutru je oluja bila prošla, a srebrna kutija je čekala. Adrijen je bila kasno zaspala, dok joj je bol u mišićima potvrđivao da je preterala s radom. Hoće to kad šmirglaš kamin na kom su slojevi boje od pedeset i kusur godina. Mogla je da izbroji tačne decenije dok je strugala. Žuta iz šezdesetih, avokado-zelena iz sedamdesetih, potom bela. Slojevi i slojevi bele. Ali taj projekat je bila bezmalo okončala. Preostajalo joj je svega nekoliko završnih sitnica. Čežnja da to dovrši bila joj je pogonsko gorivo dobrim delom dana. Prepodne se pretvorilo u podne, podne u suton dok je šmirglala i gulila kao manijak, zabacujući zalutale pramenove kose sa očiju, briskajući znoj sa čela i takoreći ne zastajući da predahne. A sad je žalila što se nije malo poslužila i glavom. Svaki mišić joj je pištao. Bila joj je potrebna masaža.

No njen novi dom je konačno postajao topla zamena za hladni brak koji je izdržala. Pesnička pravda. Od poravnanja dobijenog prilikom razvoda kupila je ovu kuću i renovirala je dok se domišlja šta će sa *ostatkom* života. Zasad će joj kuća biti jedino zanimanje i najcenjeniji drug. Njen divni predratni zadnji trem koji se proteže čitavom dužinom, uokvireni čudesni prizori Meksičkog zaliva. Blagi talasi koji pljuskuju ka njoj svakoga jutra dok pije ukusnu kafu i razmatra projekat za taj dan. Ali telo joj je osetilo grubosti koje idu uz popravke. Adrijen će morati da nauči da se ne obazire na to. Ovoga dana je nameravala da se ne obazire ni na šta što ima veze s kućom. A teško da bi i mogla da zamahne čekićem, sve i kad bi htela. Nema šanse – sve grupe mišića bile su joj u štrajku. Ionako joj je trenutno bilo svejedno. Pažnja joj je lutala na drugu stranu. Pohitala je u prizemlje, skuvala kafu i smestila se u udobnu naslonjaču da čita. Spustila je fotografiju kraj sebe, pa se zagnjurila u pisma.

avgust 1944.

Draga Grejsi,

Možda sam nestrpljiv sa ovim pismom, ali obećao sam da ću deliti s tobom sve što proživim. Rat menja čoveka. Nemam drugog načina da to objasnim. Mada je oko mene jedan siv svet pun smrti, na tom prigušenom platnu nađu se sićušni probleseci života. Živim za te mrljice boje i svetlosti. Ali danas sam se susreo sa smrću. Ona se šunja za nama čak i kad se odmaramo, bez trunke milosti. Ona ne zna za granice. Sedeli smo u logoru, neki su pričali, drugi se kartali, čekali smo da nam jave za sledeći zadatak. Jednog trenutka je Krijumčar – tako ga zovemo zato

što njegov otac peče i prodaje brlju u planinama Južne Karoline – opušteno sedeo za stolom, sledećeg se srušio. Mi smo izvežbani za smrt u okršaju, a ne za takvu koja se nečujno prikrađe u svetilište svakodnevnog poretka i života. Ta smrt me je duboko dotakla zato što smo znali da sedimo zajedno do kasne noći, da pričamo o okeanu, o pecanju, o životu. O njegovim planovima za povratak. O mojim planovima. Pričao sam mu o tebi i Sari, o ribarenju u dubokom moru u Zalivu. Šalili smo se kako ćemo poređiti ribolovačke priče – njegove sa Atlantika, moje iz Zaliva. Bio je rešio da više ne krijumčari brlju. Govorio sam mu da je to dobro. A danas ga više nema. Mnoge smo izgubili. I mnogi drugi stižu da ih zamene, ali to je prirodan deo rata. A rat je prirodan deo smrti. Ali smrt nije prirodan deo života. A opet, počinjem da uviđam da jeste. Smrt nije anomalija. Život – život je anomalija. I kakav veličanstven dar!

Neću te štedeti onoga što gledam. Ti si jaka, Grejs. Ako to ne budem delio s tobom, imaću utisak da postoji neki deo mene koji se zatvara. Ne smem dozvoliti da se to desi. Neću pred tobom da zatvaram nijedan deo sebe. Volim te. Oprosti mi što te toliko volim.

Vilijam

Pročitavši i to drugo pismo, Adrijen je već imala uobličen plan. Na brzinu se istuširala, pa se zaputila iz kuće, sa adresom nažvrljanom na ceduljici i fotografijom zavučenom u džep jakne.

Rasterivala je misli od raznih scenarija koji su joj lepršali po glavi i usredsređivala se na vožnju, i dalje oduševljena

što često prođe pored tih malih znakova što pokazuju kuda se ide do zalivskih plaža, i pored tih prodavničica s ribolovačkom opremom koje izgledaju kao da bi ih prvi jači vetar oduvao. Vreme joj je brzo prolazilo u posmatranju tih puteva oivičenih palmama.

Nepunih dvadeset minuta, i bila je tamo. Adrijen je gricala obraz iznutra, pošto donja usna nije mogla da podnese više ni trun grubosti, i osmatrala kuću. Prvobitno uzbudjenje joj je splašnjavalo. Čitavog prepodneva – pre te kratke vožnje od Bonita Springsa do Nejplsa – to joj je delovalo kao mudra zamisao. A sad joj je neizvesnost milela po koži poput vatrenih mrava. Zamisao je bila glupa. Pritisla je dlanom čelo i preletela pogledom ljupko stanište u broju 41123 Kanalskog bulevara. Proverila je adresu i uporedila je s kitnjastim brojevima nad ulaznim vratima. I šta, pobogu, da kaže? *Zdravo, ja sam razvedena paćenica koja nema svoj život, nego mora da živi kroz pisma o ljudima koje nikad nije upoznala.* Adrijen se uhvatila za stomak. Razvedena. Još se nije bila u potpunosti pomirila s tim. Razvedena, da. Erik – vrhunski kardiolog i preljubnik – olakšao joj je odlazak, ali biti *razvedena žena* u dvadeset devetoj godini, to joj je još bilo teško da proguta. Nije baš toliko stara. Udala se odmah posle koledža, a sad je *razvedena*. I zbog toga se osećala promašeno. Provlačila je prste kroz kosu, u pokušaju da ublaži ogorčenje, ali razbijene iluzije i razvod ne odlaze baš tako lako.

Adrijen je othuknula i izvukla se iz kola, dobro zalupivši vrata kako bi zarobila svoju ozlojeđenost u to vrelo vozilo. Po strani od kuće širio se upečatljiv vrt, nalik na one kakvi se viđaju na naslovnim stranama časopisa tipa „uradi sam“ koje je počela da skuplja kad je kupila kuću. Ali sad nije imala vremena da ga razgleda.

Dok još nije stigla da se predomisli, zapucala je ka prednjem tremu, uspravna kao koplje. Uredna bela kuća na sprat dičila se saksijama s cvećem lepo poređanim uz dugačku prilaznu stazu. Na jednom uglu se nalazila drvena ljuljaška, a nozdrve je ispunjavao opojan miris sveg tog cveća jarkih boja. Na niskoj terasi su sto i stolice od pruća čekali da neko tu sedne, nudili raznobojne jastučice u koje se može utonuti. Kuća je bila otprilike iste veličine kao njena čudovišna viktorska grdosija, samo novija i u tom divnom toskanskom stilu s krovovima od tamne pečene zemlje i grubo omazanim zidovima. Ne zastavi čak ni koliko da ponovo udahne vazduh, pokucala je.

Kada su se vrata naglo otvorila, pobeležila je kao kreč. Dočekale su je neke tamnozeleno oči. Predivne oči, kako je primećila, načas zaboravivši zašto je došla. Bio je lep. Ali nažalost, za pedesetak godina premlad da bi bio onaj kog ona traži.

„Mogu li nečim da pomognem?“ Krajičke usana mu je izvio lak osmeh, a ramena su mu ispunila dovratak.

„Da“, promrmljala je. Šta je ono beše uvežbala da kaže? Nije mogla da se seti. Nešto u stilu kako se upravo doselila i kupila kuću u Hiden bič roudu u Bonita Springsu. Da bi se ohrabrila, stegla je onu fotografiju u džepu jakne. „Tražim Vilijama Brajanta.“

Načas ju je odmeravao. „Ja sam Vilijam Brajant. Ali svi me znaju kao Vila.“

„To jest, taj gospodin Brajant kog tražim bio je u Drugom svetskom ratu i...“

„Lepi stari ratni dani“, učinilo joj se da je promrmljao.

Proteglu se ka njemu. „Oprostite?“

„Ništa.“ Ali *nešto* jeste bilo, i to je jasno videla u onom časku kad mu je ozlojeđenost uokvirila usta, a nozdrve blago zaigrane. „Ja svakako nisam bio u ratu. Žao mi je što ne mogu da vam pomognem.“

Krenuo je da zatvara vrata, ali njoj je ruka poletela naviše, dlan je nalegao na hladno drvo. U tom čoveku bilo je nečeg njoj poznatog. Protrljala je fotografiju u džepu. „Čujte, ne pokušavam da pravim nikakve probleme niti išta slično, ali...“ Situacija se uopšte nije razvijala u smeru kakav je ona zamišljala. Trebalo bi prosto da ode, ali jeste činjenica da se taj čovek i onaj Vilijam iz pisma isto zovu i prezivaju. Mora da su u nekom srodstvu.

Smaragdnozelene oči su ohladnele. „Ali šta?“

„Ovaj, volela bih da razgovaram s gospodinom Brajanom o njegovim doživljajima iz rata. Imam...“

„Da budemo odmah načisto. Vi tražite nekog bivšeg učesnika Drugog svetskog rata kako biste ga naveli da vam priča o ratu. I to vama ne deluje neosetljivo?“

Adrijen je primetila kako joj se obrazi žare, a dlanovi postaju lepljivi od znoja. „Neosetljivo“, ponovila je kao odjek. Nije o tome čak ni razmišljala.

„Kao što rekoh, ja nisam bio u ratu i ne mogu vam pomoći da pronađete tog *drugog* gospodina Brajanta. Ali da sam na njegovom mestu, najozbiljnije bih sumnjao u nekog ko mi je banuo na vrata sa željom da sazna kakvi su bili najgori trenuci mog života.“

Oko kuće je dunuo snažan vetar i ošamario je tačno sa onom snagom s kojom su je ošamarile i njegove reči. Osećala je potrebu da objasni, ali glas ju je izdao, sva energija joj je odlazila na to da zadrži otvorena vrata tog neznanca i na borbu da stoji uspravno uprkos nasrtanju vetra. Nervozna napetost zapljuskivala ju je toliko jakim talasima da je mogla na njima otploviti. Zinula je, ali iz usta joj nije ništa navrlo.

Taj čovek je stajao tu kao kip, a obrve su mu se izdizale visoko i *čikale* je da objasni.

Dakle, sad kad je to tako sročio, ne može ni biti umesnog objašnjenja.

Nakon nekoliko jezivih sekundi, pogled mu je skliznuo sa njenog lica na ruku, i dalje pritisnutu o njegova ulazna vrata.

Adrijen je takođe pogledala u svoju levu šaku, u tanku liniju svetlije kože na domalom prstu koja ni posle tri meseca svakodnevnog sunčanja nije postigla boju ostale kože. Progutala je knedlu što joj je rasla u grlu.

Primetio je. Pogled mu je omekšao, tek za trun, ali dovoljno da ona to oseti.

„Gospodice, veoma mi je žao što ne mogu da vam pomognem.“ Ponudio joj je bledunjav osmeh. Možda iskren, možda i ne. I pre je imala prilike da čuje reči sažaljenja. I grozila ih se. Bile su gore od svega... sem možda od Erikove snishodljivosti.

Pokazao je palcem iza sebe. „Trenutno sam, ovaj, upravo usred nekog posla.“ Ali govorom tela pripovedao je sasvim drugačiju priču. Napetost oko očiju mu se umanjila, usta su se opustila. Polako se ka njoj probijalo neko nežnije osećanje.

Otrgla je ruku sa vrata, više osećajući prkos nego očajanje. Nije njoj potrebno ničije sažaljenje. „Razume se. Izvinite što sam vas uznemirila.“

„Nema problema.“ Zvučao je gotovo iskreno; ispupčeni mišići na grudima olabavili su se i izgubili deo napregnutosti; ramena, široka i zategnuta ispod majice, spustila su se za nekoliko milimetara.

Pošto je očekivala da će zatvoriti vrata i ostaviti je tu ispred, Adrijenin pogled je pošao ka podu trema i njegovom svežem toniranom laku. Njoj su prsti bili umazani sličnom bojom. Možda je to i primetio, a ne prsten kog nema na njenoj ruci. Nijansa oraha lepše izgleda na daskama trema nego na koži.

Kako Vil i dalje nije zatvarao vrata, pogledala je naviše. Glava mu je stajala nakošeno, a težinu je bio navalio na dovratnik. Jedno stopalo mu je stajalo ispred drugog, odignutih prstiju.

Te zelene oči opet su je ispitivale, ovoga puta pune iskri-
ca radoznalosti. To joj je izazvalo nekakve trnce po vratu. *Samo zatvori ta glupa vrata! Pogrešila sam.* Pokušala je da se okrene i pođe. Nažalost, noge su odbijale saradnju. Gornji deo tela joj se obrnuo, ali donji se ukočio. Osetila je kako joj se čelo mršti, u sve dubljim borama. Preplavio ju je stid, jer Adrijen je stvarno i istinski želela da veruje u ljubav. Potreslo ju je kada je to shvatila, činjenicu u koju radije ne bi dirala dok stoji na imanju potpuno nepoznatog čoveka. Ali te reči su joj iznova proleljule kroz misli. *Znam da negde postoji prava ljubav.* Poput one o kojoj je pisao Vilijam u svojim pismima. I dok je stajala tako na prednjem tremu čoveka kog uopšte ne poznaje, očajanje ju je bezmalo savladalo.

Razvedena.

U uglovima očiju namreškale su mu se sitne bore. „Poznajemo li se odnekud?“

Odsutno je zadenula kosu iza uвета. „Ne bih rekla. Ovde živim tek od pre nekoliko meseci.“

Pogled mu je planinario od njene glave pa naniže. Licem mu se razlio osmeh. „Delujete mi poznato.“

„Da, ovaj, kažu mi to ponekad. Kažu da ličim na...“ Nije znala šta da radi sa svojim prstima boje oraha.

„Na Andželinu Džoli?“, završio je on rečenicu umesto nje.

„Ne, na Dženifer Garner.“

Oči su mu se šaljivo skupile. „To vidim. Ali usta su vam punija, kao Andželinina.“

Adrijen je progutala pljuvačku. Ozbiljno? Gospodin Grubijan Namćor hteo bi da tu stoje i flertuju? Neka hvala. Kad

propadaš u zemlju od stida, radije bi se zavukao u rupu umesto da igraš igrice. Digla je šaku iznad glave. „Dakle, kao što rekoh, izvinjavam se što sam vas uznemirila.“

Upro je prstom u nju. „Banka.“

„Molim?“ *Molim vas, noge, molim vas, krenite sa ovog trema.*

„Nedavno ste otvorili račun u banci gde ja radim.“

Namrštivši se, razmislila je. Jeste otvorila štedni račun u nejpolskom ogranku svoje banke. Ali da je tamo radio taj tip, upamtila bi ga. „Vi ste mi pomogli?“

„Ne, ali sam vas zapazio iz svoje kancelarije.“

Izvila je obrvu.

On se nasmejao. „Teško je ne zapaziti vas.“

Trebalo je da kaže hvala ili nešto slično. Ali iskreno, čitav taj razgovor izbacio ju je iz igre. Ma koga ona to zavarava? Ona i ne vodi nikakvu igru. I uz to je – upravo je to počinjala da shvata – *istinski užasna* u komunikaciji s muškarcima. Zapiljila se u saksiju s biljkama levo od sebe i krenula da gricka ofarbani nokat. Ne sa svim muškarcima. Već sa *ovakvim* muškarcima. Lepim, snažnim, od kojih je malčice preseče ispod grudi. Adrijen će morati da vežba pre nego što stupi u svet muvanja.

S Rajanom je bilo drugačije. Pojavio se u njenom životu posle samog razvoda i pomogao joj da istovari prtljag. Dakle, ako muškarac ugleda toliki prtljag i ne pobegne vrišteći, u neku ruku ti postane mio. Ali Rajan nije bio muškarac s kakvim bi videla sebe na kraju. Student koledža može biti sjajno društvo za igru, ali daleko je od materijala za muvanje.

Adrijen je žmirnula. „Uh, izvinite. Zanela sam se načas u misli.“

Na licu mu se pojavio poluosmeh. „Očigledno.“ I dalje je stajao u svojoj pozi u dovratku; izbledele farmerke napinjale su se preko mišićavih butina, majica se zatezala preko

grudnih mišića koji i nisu baš oglašavali bankara. Na silu se osmehnula. „Drago mi je što smo se upoznali, Vilijame. Iskreno se izvinjavam što sam vas omela u subotu pre podne.“

„Poznat sam kao Vil, zaboravljate?“

„Onda – Vile.“ Adrijen je duboko udahнула i okrenula se da pođe. Kada je stigla do podnožja stepenica, vetar joj je zamrsio kosu.

„Živiš u Nejpls?“ ,doviknuo je on.

Zastala je stežući prstima ogradicu, pa se osvrnula ka njemu. „U Bonita Springsu.“

„A što si dolazila u Nejpls da otvoriš štedni račun?“

Stegla je ogradicu jače. Dakle, najbolje će joj biti da okonča čitavo to flertovanje na licu mesta. „Zašto te to zanima?“ , upitala je.

„Samo sam radoznao.“ Obrve su mu se naglo izvile, a primetila je i majušnu jamicu na jednom obrazu.

„Mislićeš da sam luda.“

Razrogačio je oči. Verovatno već i misli da je luda.

Adrijen je duboko udahнула i dozvolila vetru da istera svoje: nakosila se nasuprot njemu umesto da se bori. „Ne poznajem baš dobro ovaj kraj. Ne znam takoreći nikoga ko ovde živi, izuzev prve komšinice, koja drži kafeteriju u Boniti, i jednog momka koji mi je pomogao da se uselim. O da, i osim miliona preduzimača koje zovem kad se zaglibim do ušiju. Znaš šta? Ovo je previše informacija. Odabrala sam banku u Nejpls da bih proširila svoj svet.“ Na to je razmahnula rukama kao da se predaje, čekajući da on predloži da pozovu medicinsku službu.

Vil Brajant je prešao jezikom preko zuba, pa hitro klimnuo glavom. „To je već smisleno.“

„Lepo, drago mi je što smo se upoznali... Šta ono reče?“

Slegao je ramenima. „Nova si u ovom kraju. Savršeno smisleno. To je tvoja banka. Potrebno ti je da preuzmeš vlasništvo. Da se osećaš kao kod kuće u oba ogranka.“

Trepnula je. Gle ti to, ni ona nije do kraja razumela sopstvenu logiku, ali izgleda da on jeste. A možda se i izigrava s njom. Dugo ga je posmatrala sumnjičavim očima.

„Pretpostavljam da ću te ponekad videti u banci?“

Sačekala je malo pre nego što će klimnuti glavom, ali on nije prasnuo u smeh, pa je zato Adrijen dozvolila da joj iz mišića istekne trunčić napetosti. Još jednom ga je pogledala, a onda se okrenula i pošla ka svojim kolima. Nije dizala pogled, ali bila je poprilično sigurna da on još stoji tamo i pilji u nju.

Adrijen je stegla volan i izgrdila samu sebe. Zašto nije prosto pozvala telefonom i poštredela sebe čitave te petljanije? A opet, Vil ne može da zna koliko je jadna i bedna, je li tako? Tako je. Nema nikoga ko bi sudio o njoj. Niko ne zna zašto je zaista došla. A to samo potvrđuje koliko je usamljena.

Pažnju joj je privukao neki pokret na prozoru sprata.

Videla je ruku kako je pomakla zavesu. Senku, siluetu nekog ko je posmatra iz zamračene sobe. Prsti su polako pustili zavesu i ona je pala na svoje mesto.

Adrijen je preusmerila pažnju na kola, pa zalupkala palcem o volan. „Videćeš ti mene opet, Vile Brajante.“

Vil je ustrčao uz stepenice i ponovo prionuo na svoju veslačku mašinu, ali misli mu se nisu odvajale od žene koja je upravo otišla. Pamtio je kad ju je video u banci onako divno preplanulu, s dugom tamnom kosom koja joj se slivala niz

ramena i leđa. Izbliža je bila još zanosnija, sa džinovskim očima boje kafe. Navalio je na vežbanje, razmišljajući o tim očima i pitajući se zbog čega su tako tužne. Kao da nosi breme čitavog sveta na svojim uskim ramenima, i kao da je to breme sve teže.

Nije trebalo da je pusti da tako brzo ode iz njegove kuće. U velikoj meri mu je bacila onu poslovičnu kost. *Nova sam u gradu. Ne poznajem takoreći nikoga.* Bože, jeste tup kad su posredi žene! Čak mu nije ni sinulo da je to možda bio poziv, sve dok nije otišla.

Vil nije čuo Dekicu, pa je zato izvirio kroz prozor svoje spavaće sobe na spratu, znajući šta će ugledati. Dvorište iza kuće je bilo previše klizavo da Dekica tuda siđe do čamca, ali imao je utisak da Dekica upravo to radi. Pre nego što je stigao da otvori prozor i pozove ga, začulo se kako oživljava motor čamca. Vil je zavrteo glavom i vratio se svojoj veslačkoj mašini. Neće mu škoditi jedna dobro produžena tura vežbanja. Uostalom, subota je.

Posle trideset minuta začuo je kako se čamac vraća. Prišao je prozoru i sklonio tamnu zavesu. Jasno floridsko sunce pokuljalo je u sobu, a njemu su oči odlutale do kanala koji je počinjao odande gde se završavalo dvorište. Savršeno jutro. Tačno onakvo kakvom Dekica ne može da odoli.

Obrisao je malim peškirom znoj koji mu se nakupio na koži, pa natrljao kolena kremom s mentolom. *Još ne bi trebalo to da radim. Tek mi je trideset godina.*

Dole je deda vezao čamac za ivicu mola.

Po kobaltnoj vodi koja je mamila igrale su tračice tečnog zlata. Na njoj je poskakivao čamac od deset metara s kabinom, u blagom kretanju vode, pošto mu je sopstvena brazda sustizala korito od fiberglasa i zapljuskivala mu bokove.

Vil je zavrteo glavom na dedino ludiranje – Dekica je žurno išao ka kući, sve vreme se osvrćući kao pubertetlija koji se ušunjava u kuću nakon zabranjenog izlaska s devojkom. Dekica je nespretnim pokretima potražio ključ čamca u džepu, ali zastao je na polovini travnjaka. Pogled mu je prešao rastojanje od dvorišta do sprata kuće. Starac se tad usiljeno osmehnu da zabašuri krivicu.

Vil sa optužbom prekrsti ruke.

Vilijam Stariji sleže ramenima i zaputi se ka zadnjim vratima. Premda se rukom odupirao o koleno, Dekici je noga sa svakim korakom bila jednako kruta. Vil je znao da se starac toliko navikao na staru povredu da je za njega taj blagi uspon kroz travu i pesak najobičnija nedeljna šetnja.

Ali nije se navikao i Vil. Svaki put kad se deda borio s nekim usponom, njega je to podsećalo na sve bolne trenutke koje je starac proživio. Bolne trenutke koje ta lepa smeđokosa devojka što je zakucala na njegova vrata hoće da vrati Dekici u misli.

Da se Vil pitao, njegov deda bi smeo da korača samo po bezbednom, ravnom betonu. Međutim, Dekica je bio tvrdoglav čovek. Dobar ali tvrdoglav. Kao da nije shvatao da osamdesetogodišnje telo ne može da radi baš sve što je nekada moglo. A već *samo* ti ranojutarnji izleti čamcem bili su za njega previše.

Vil se istuširao i krenuo dole u kuhinju.

„Dobro jutro“, kaza Dekica kada je Vil sišao stepenicama. Ispred Vilovog mesta za stolom ležale su jutarnje novine.

„Dobro jutro, Dekice.“ Vil je pažljivo pregledao naslove, a deda je za to vreme spustio na sto, pored novina, tanjir s kajganom, slaninom i prepečanim hlebom.

Očigledno željan da izbegne razgovor koji će izvesno uslediti, Dekica je kucnuo prstom po novinama. „Ovog

vikenda ima svašta u gradu.“ Potom je podvrnuo rukave sive flanelne košulje, nespretno pipkajući artritičnim prstima kako bi zagladio nabore. Nestao je na vratima, a onda se pojavio s merdevinama.

„Da?“ Vil je pobiberio jaja i uzeo zalogaj. „Šta, na primer?“ Ali znao je u kom smeru je naciljan taj razgovor. Posmatrao je Dekicu kako manevriše merdevinama ispod kuhinjske sijalice.

„Tamo u Životinjskom svetilištu organizuju pešačenje.“

Vil je progundao nešto.

„Možda bi ti se svidelo. Nekada si stalno pešačio.“

To je bilo pre nego što je baka umrla i pre nego što sam te doveo ovamo, pomislio je Vil. „Ma jok, nisam danas baš u nekom raspoloženju za pešačenje.“

„To je da bi se skupio novac za nova skloništa.“ Dekica je izvadio iz kredenca sijalicu.

„Vrućina je.“ Vil pokaza glavom ka zidnom termometru u kuhinjskom prozoru. „Ali možemo da pošaljemo prilog kao ispomoć, ako bi želeo.“ Pošto je usledila tišina, pogledao je u Dekicu. „Ili si razmišljao da usvojiš kućnog ljubimca?“

Dekica kao da je pretresao taj predlog: obrve su mu odskočile visoko na čelu. Opet je pošao ka sudoperi. „Da li bi ti voleo ljubimca?“

Vil nije bio zainteresovan za baktanje psećom ili mačjom dlakom, kao ni za beskonačnu odgovornost koju nosi briga za životinju. Ali ako će Dekicu to radovati, radiće sve to. „Ako bi voleo ti.“

Dekica se potrlljao rukom po bradi.

Vil je pokušavao da se zagreje za tu zamisao. „Možda bi bilo lepo da imamo psa pa da ga vodimo sa sobom kad idemo čamcem. A i pravio bi ti društvo dok sam ja na poslu.“

Dekica je klimnuo glavom. „I kopao bi mi po bašti i jeo bi nam cipele.“

Vil se zacerekao. „Mislim da to rade samo štenad.“

Obojica su izdahnuli vazduh i odbacili zamisao podjednako brzo kao što su je i dočekali.

Dekica je pokazao deo s reklamama. „Dakle, ima ovde i kupon za kajak jednosed u Parku lamantina. Pet dolara. A čujem da su se lamantini preselili uzvodno.“

„Dekice, danas mi se ne gledaju lamantini.“ Ovo je već postajalo izlizano. Svaka subota je donosila isti razgovor. Ovoga dana Vil je samo želeo da se malčice isključi. Iz posla, iz svega. Spustio je viljušku na tanjir. „Što mi lepo ne kažeš zašto želiš da me se otarasiš?“

U Dekičinim blagim očima boje suncokreta pojavila se tuga. „Ne pokušavam da te se otarasim.“ Polako se spustio na stolicu, a ove reči je izgovorio toliko nežno da su ispalile metak srama kroz Vilovu utrobu.

Vil se pružio preko stola i uhvatio starca za mišicu. „Samo te zavitlavam. Hoću da kažem, ako ti dolazi neka dobra mačka iz staračkog doma ili tako nešto, obećavam da ću ti se skloniti s puta.“ Izvukao je sijalicu iz Dekičine ruke i prišao merdevinama, pa ih namestio ispod plafonjere.

Dekičine obraze obojila je jarkocrvena nijansa. „Nemam ja nikakvu mačku.“

Vil se osmehnuo. Koliko bi prazan bio njegov svet da deda nije tu? Možda manje naporan – naročito subotom ujutru – ali potpuno šupalj. Zamenio je sijalicu, dao Dekici glavom znak da pritisne prekidač, pa se vratio svom doručku, završivši još jedan zadatak koji je bio živi dokaz simbiotskog odnosa između njih dvojice.

Kada je nakon babine smrti Dekica došao da živi kod njega, Vil je posumnjao u mudrost sopstvene ponude. Kao

prezauzet i poslu posvećen izvršni direktor banke, da li *uistinu* ima vremena da vodi brigu o ostarelom dedi? Nakon pet godina, nije mogao više ni da zamisli život u kojem nema tih svakodnevnih ćaskanja, igre dame na prednjem tremu i pecanja u Meksičkom zalivu.

Potapšao je Dekicu po ramenu. „Šta se *tebi* danas radi?“

Dekica je uzdahnuo. „Računam da bismo mogli da se izvezemo čamcem.“

„Jesi li ostavio bar malčice benzina u njemu?“, upita Vil bezbojnim glasom, ali osmeh koji mu je vukao usne naviše rastopio je svaku optužbu.

Dekica se usredsredio na kružni otisak od vode na stolu. „Aha, mislim da mi to deluje kao lep provod.“ Bio je to njihov subotnji obred. Da se izvezu čamcem u kanal i dalje, u Meksički zaliv. Najčešće su pevali, lovili sebi večeru – sve od crvenog snepera do tunja, i vraćali se kući u sumrak. Posle večere su sedeli na prednjem tremu sve dok se na nebu ne pojave zvezde. Bio je to lep život.

Dekica je to znao. A ipak je uporno nastojao da uzdrma taj savršeno lep raspored, savršeno izbalansiranu svakodnevicu idejama poput pešačenja i kajakašenja. Bilo je vreme da se ta inkvizicija obustavi, jednom zasvagda. „Ozbiljno, Dekice. Zašto pokušavaš da me navučješ da radim nešto za šta nisam raspoložen? To se događa svake subote.“

Dekica je prestao da rasklanja posuđe i okrenuo se ka njemu. „Vile, imaš trideset godina. A provodiš vikende s jednim starcem.“

„Igrom slučaja mi je taj starac drag.“

„Ti si dobar mladić.“ Dekica je zapretio prstom i prostrelio ga oštrim pogledom. „Ali si *mladić*. Otkako sam se doselio ovamo, više ne radiš mnoge stvari koje voliš.“

Vil je odmahnuo glavom, ali Dekica je produžio. „Znam da si ranije išao na pešačenje i kajakašenje, na ronjenje s bocom.“

Vil je razvukao osmeh i digao kažiprst. „Na ronjenje sam išao prošlog meseca.“

„Jesi, i takoreći sam morao silom da te nateram. Pre si išao svakog meseca.“ Dekici se lice smrklo. „Pretvorio sam te u matorog namćora.“

Vil se zavalio na naslon i zasmeha se. „To je apsurdno.“

„Više ne ideš čak ni u teretanu.“ Dekica pokaza uz stepenice. „Stavio si ono metalno čudovište u svoju sobu i vežbaš tamo.“

Na suprotnom zidu kuckao je sat, otrešajući trenutak za trenutkom. Trenutke dragocenog vremena. Dekica je imao osamdeset jednu godinu. Smrt Vilove babe u sedamdeset šestoj godini bila je iznenadna. Bez najave bolesti koja ju je odnela za nekoliko kratkih nedelja. Ona je poljuljala Vilov svet. Neće traćiti vreme koje bi mogao provesti s Dekicom. A ni to nije mogao da kaže dedi.

Dekica je bio filozofski i poetski nastrojen, i nekako je želeo da to usadi u Vila, onog Vila koji se samo krije iza tog straha od gubitka. Dekica se nije bojavao da umre.

Ali zato je Vil premirao od straha da će ostati bez njega.

Vil je pritisnuo dlanovima oči i othuknuo. „Slušaj me... kako ovo da ti objasnim?“ Tačno je, život se pre pet godina promenio, ali Vil više nije bio klinac. Neke stvari koje su delovale važno dvadesetpetogodišnjaku nisu više važne tridesetogodišnjaku. Sada je život imao značenje. Imao je svrhu. A opet, nije postojao pravi način da to objasni a da se sve opet ne svede na Dekicu i na to vreme koje provode zajedno. „Pre pet godina sam radio na tome da me unaprede u izvršnog direktora za kredite.“ U istoj nedelji je dobio i unapređenje i

dočeka Dekicu kao sustanara. „Kada sam dobio taj posao, znao sam da moram da raščistim deo krša iz svog života.“

„Tebi su tvoji hobiji bili krš?“ Dekičin glas se ispunio tugom.

„Odvlačili su mi vreme“, kaza Vil, nadajući se da mu Dekica veruje. „Moj posao je izuzetno zahtevan. Mentalno iscrpljuje. Pre unapređenja sam morao da izduvavam gomile nakupljene energije. Sad ih više nemam. Život je morao da mi postane organizovaniji, uprošćeniji kako bih bio uspešan na novom položaju.“

„Argumentacija ti je ubedljiva.“ Dekica ispravi leđa. „Ali to je užasno tehnički i praktički pogled na život. A i ne zvuči preterano živahno i uzbudljivo.“

„E pa, ne može svako da vodi uzbudljiv život. Neki od nas moraju naprosto marljivo da rade, da budu časni i uporni.“ Vil jeste voleo svoj posao. Zato je neke detinjarije morao da ostavi po strani kako bi u njega uložio sve svoje sposobnosti.

Sve je to bilo lepo. Uređeno. Bez iznenađenja, bez šokova. Svako želi takvu stabilnost, tu sigurnost, zar ne? A Vil je želeo i vreme. Više vremena koje će provoditi s Dekicom. Ali što se dublje u Vilovom i Dekičinom životu ustaljivala rutina, to je deda postajao sve nemirniji. Premda Dekica nije mnogo govorio, Vil je to osećao. I nije ga privlačila ideja da Dekica upropasti njihove neizgovorene a ipak u kamen urezane planove za subotnje jutro.

„To mi zvuči kao kolotečina“, priznade Dekica.

„Možda se meni sviđa moja kolotečina.“

„Znaš kako se kaže. Kolotečina je samo grob kome su produžena oba kraja.“

„Onda nije kolotečina.“ Vil se namrštio i povukao oko-vratnik majice. *Iskreno, koji tridesetogodišnjak tako živi?* Nijednog nije mogao da se seti, ali nevažno. On uživa u

svom životu. Ima i gorih stvari nego što je raskrštanje sa nekoliko hobija. Na primer, kajanje. O, da, to je već krupna stvar. Nikada neće morati da se osvrne i pokaje zbog načina na koji je trošio vreme. „Slušaj me, Dekice, prosto je sve tako kako ja i želim. Da nije tako, nešto bih menjao.“

Starac ga je posmatrao škiljeći. „Dakle, da ja nisam tu, ti bi svejedno radio isto što i sad?“

„Ne. Morao bih sam sebi da spremam doručak.“

Dekica nežno udari pesnicom Vila u rame. „Baš smešno.“ A onda se ponovo uozbilji. „To nije zato što vodiš brigu o meni?“

Vil se nasmeja. „Mislim da si nešto tu naopačke shvatio. Ti vodiš brigu o meni.“

Dekičino lice se ozari. „Pa valjda je to tako u svakoj porodici.“

Vil se na to ukočio, ali se nadao da Dekica neće prime-titi. Pokušao je da proguta kamenčinu koja mu je zapela u grlu, ali nije uspevao da je protera. Ustao je od stola. *To je tako u svakoj porodici.* Tako je kod njega. Svakako je tako i kod Dekice. A kako je kod Vilove majke i oca? Ne baš tako. „Raskloniću ja. Što ti ne bi spakovao neki sendvič za danas?“

Dekica klimnu glavom i izvuče ručni frižider iz ostave. „Čuo sam se s tvojima. Moraju da odlože putovanje kući.“

Vil samo što nije ispustio tanjir koji je upravo nosio u sudoperu. Okrenuo se i pogledao Dekicu u oči. „Zeš me?“

Dekica je oborio pogled. Vil je video da deda ne želi da on primeti njegovo razočaranje.

„Jesu li bar naveli razlog?“, upita Vil kroz stegnute zube, pa uz glasan zveket spusti jednu čašu u sudoperu.

„Ne.“ Dekica se upinjao da zvuči vedro, ali glas mu se kidao, izdavao ga. Na silu se osmehnuo. „Nisu.“

U Vilovu utrobu uselio se dobro znan plamen.

Dekica je razmahnuo šakom kroz vazduh. „Njihov posao je veoma bitan. To ne moram ni da ti pričam. Nema veze i ako ne mogu da dođu. Opet ćemo se fenomenalno provesti.“

Vil je napunio sudoperu toplom vodom punom mehurica, stojeći okrenut leđima Dekici, jer kada god su posredi bili njegovi roditelji, vrlo je loše glumio i skrivao osećanja. Izneverili su Dekicu. Ponovo. Kako mogu to da rade? Kako neko može biti toliko bez srca?

U krutoj tišini koja je usledila, Dekica se dao na punjenje ručnog frižidera. Vil se načas osvrnuo. Blaga drhtavica u prstima dozvoljavala je Dekici samo spore i pažljive pokrete kad radi sa sitnim predmetima kao što su kese za sendviče i pudinzi u čaši.

„Ide tvoj rođendan, Dekice.“ Vil je na silu izbacio vazduh iz sebe kada ga je bes nadjačao. Bez obzira na to što rade u Mirovnom korpusu, njegovi roditelji ne smeju tako da omalovažavaju Dekičin rođendan. Dve godine od poslednjeg dolaska ovamo. Dve *godine*. A sa svakim danom, breme Dekičinih godina sve je teže. Osamdeset jedna. Koliko još rođendanskih proslava zamišljaju da mu preostaje?

Dekica je nedeljama samo i pričao o njihovom dolasku iz Afrike – krojio je planove, sređivao gostinsku sobu po njihovom ukusu. A sad, bez reči objašnjenja, ne dolaze. Vilov gnev je buktao. Ali samo bi pogoršao situaciju kad bi dozvolio Dekici da otkrije koliko se razbesneo. Usiljeno se osmehnuo i osvrnuo se. „Fenomenalno, a?“

„Ići ćemo na lepu večeru, a posle bismo mogli da upadnemo i u neku diskoteku“, pecnu ga Dekica.

„Diskoteku?“ Vil se nasmeja, ispuštajući iz sebe gnev Dekici za ljubav. Pošao je ka drugom kraju kuhinje i zagrlio dedu oko ramenâ. „Čisto sumnjam. Nisam siguran ni da li više postoje diskoteke. Ali nešto ćemo smisliti.“

Sunce je lilo kroz prozor, kupajući ih svojom svetlošću. Dekica se okrenu ka njemu, puštajući zrake da ga zagreju u prohladnoj kuhinji. „Divno je jutro. Nadam se da riba grize.“

„Nikad nas nije izneverila.“

Dekica se okrenuo taman koliko da pogleda Vila u oči. „Ni ti mene nisi nikad izneverio.“

„Nadam se da nikada i neću.“

„Za to nema šanse“, isceri se Dekica. „Potičeš od dobre sorte.“

Opet ona knedla. Mišići vilica su mu se stegli. *Čak i ako preskoči poneku generaciju.*

„Moram pre polaska da zalijem baštu. Vraćam se za neki minut.“

„Posle onolike noćasnje kiše ti moraš da zalivaš?“ Vil je odigao poklopac ručnog frižidera i zavirio unutra.

„Opreza nikad naodmet“, kaza Dekica. „Posejao sam neko novo seme. Mislio sam da će danas biti oblačno, ali sunce se probilo.“

„A pošto si to već primetio, učinilo ti se da bi pametno bilo i da prošvrljaš sam čamcem?“

Dekica je otro ruke o bokove pantalona. „Bio je to samo mali izlet kanalom.“

„Dekice, sledeći put idem s tobom.“ Vil je proučavao dedino lice. „Samo se trudim da te...“

Prekinuo ga je Dekičin uzdah. „Znam, da me zaštitiš. Čoveka koji je u ratu skakao iz aviona, a sad moraju da ga štite od klizave trave.“

„I ti bi isto za mene činio. Idi sad, zalij tu baštu.“

Dekica je klimnuo glavom. „Čim se presvučem u šorts.“ Poletnog koraka, zaputio se iz kuhinje, ali je zastao na vratima.

Vil se osvrnuo, pitajući se šta je to zaustavilo dedu u zaletu. Ne okrećući se, Dekica reče: „Volim te, mali.“

Vil čvrsto zažmuri. Sve ono što je godinama bilo neizrečeno, u vezi s Dekicom i njegovim ratom, ispunilo je prostor oko njegovog srca, ispunilo prostor oko obojice. Vil je prišao dedi. Nije verovao da bi mogao da prozbori a da ga ne izda glas, pa je samo položio stamene šake na oba Dekičina ramena.

Jedan nežan stisak izazvao je najneprimetniji drhtaj u čitavom Dekičinom telu. Dekica je znao da samo Vila ima.

Držeći glavu visoko, odmakao se od unuka, i već je zviždukao neku melodiju pre nego što je stigao do stepenica. Sunce je kroz prozor ljubilo Vilovo lice.

Treće poglavlje

Rat je strašan, zaključila je Adrijen, pa pokušala da zamisli kako izgleda kad neko umire pred tvojim očima. I to ne jednom, već stalno iznova. Vilijamova pisma su je menjala. Preokretala su nešto duboko u njoj. I počinjala je da se pita nije li to dobro. To – *to* je pravi život. To je ona žrtva koju su ti muškarci podneli da bi ona mogla da sedi tu i žali se što je sama, ili da se krije u oronuloj kući gde se jedini razgovor vodi između nje i nimalo savršenih vodovodnih cevi. Ljudi bi trebalo da žive najlepšim postojećim životom. Previše ih je umrlo da bi drugi to mogli.

Ali pisma nisu govorila samo o strahotama rata. Govorila su o neuništivoj ljubavi između Grejsi i Vilijama. Sve to je saznala pročitavši svega nekoliko. Pričao je takođe i o Sari, Grejsinoj mlađoj sestri. Koliko je Adrijen uspela da shvati, ta devojčica je upadala u nevolju iza svakog ugla. Pričao je kako je Sara zalutala u mraku, pa slučajno ušla u susedov pilićarnik i razbudila pola grada. Išćupala se odatle živa i zdrava, mada narušenog dostojanstva. Pričao je i drugim vojnicima o tome, pa su proveli to veče poveravajući jedni